

Nedre Eiker kommune

Nærhet til alt og muligheter for alle

GRATISPRINSIPPET OG LEIRSKOLEOPPHOLD

Vedtatt i hovedutvalg for Oppvekst & kultur
7.oktober 2015

Retningslinjer for skolene i Nedre Eiker

Kommunale retningslinjer: Gratisprinsippet og leirskole.

Leirskole på barnetrinnet er ikke en lovpålagt aktivitet. Leirskole nevnes heller ikke i kompetansemålene i læreplanen for kroppsøving (LK06). Etter opplæringsloven § 2-3, første ledd, kan imidlertid en del av undervisningstiden brukes til leirskoleopplæring. Med leirskole menes leirskoleopplæring ved bemannet leirskole eller annen aktivitet med en varighet på minst tre sammenhengende overnattinger.

I følge læreplanen for kroppsøving skal elevene på mellomtrinnet: *"Planleggje og gjennomføre overnattingstur"*. Overnattingstur i denne sammenheng kan være f.eks. på ei hytte. Ved å delta på leirskole og planlegge oppholdet der, vil kompetansemålet være oppfylt. Klasser som ikke drar på leirskole skal gjennomføre en slik overnattingstur i løpet av mellomtrinnet.

Det er skolene og skoleeier som bestemmer hvilke aktiviteter elevene skal gjennomføre, for eksempel om elevene skal på leirskole. Nedre Eiker kommune har ikke leirskole som obligatorisk aktivitet.

Aktiviteter i regi av skolen skal være gratis. Turer og aktiviteter skal være inkluderende og alle elever skal kunne delta på lik linje, uavhengig av økonomisk bakgrunn. Opplæringsloven hindrer likevel ikke at andre enn skoleeier finansierer skoleturer så lenge retten til gratis opplæring ikke brytes. Elever og foreldre kan gå sammen om å finansiere turer ved f.eks. frivillige gaver, dugnader og loddsalg. Dersom elevene eller foreldrene gir penger, bør dette skje anonymt. Anonymt i denne sammenheng betyr at det ikke skal opplyses om hvem som har bidratt økonomisk.

Skolene kan også ta imot pengegaver, tilskudd til klassekasser, utstyr e.l. fra andre enn foreldre. De som gir gaver eller tilskudd kan ikke stille krav om motytelser, for eksempel i form av reklame for næringslivet. Det er også en klar forutsetning at pengene ikke er øremerket en elev, men skal komme hele elevgruppen til gode, og at ingen presses til å gi eller bidra.

Det er mulig for elevene å reise på leirskole dersom et flertall i en foreldregruppe ønsker det, forutsatt at gratisprinsippet for finansiering av oppholdet følges. Finansiering av leirskoleoppholdet må være klart innen avbestillingsfristen som gjelder for den enkelte leirskole.

Et leirskoleopphold vil være i skolens regi. Frivillig betaling eller informasjon om kostnader i forkant er ikke avgjørende for om turer eller samlinger vurderes å være i skolens regi eller ikke. Kommunen har altså det overordnede ansvaret for elevenes trygghet ved leirskoleopphold.

All offentlig grunnskoleopplæring, inkludert opplæring på en leirskole eller en skoletur, skal være i samsvar med opplæringsloven med forskrifter, inkludert Læreplanverket for Kunnskapsløftet. Kravet til forsvarlig tilsyn gjelder for hele leirskoleoppholdet og for reisen til og fra. Skolen har blant annet plikt til å sørge for at tilsynet med elevene er forsvarlig ut fra risikoen for at skade eller ulykke kan skje, jf. forskrift til opplæringsloven § 12-1. Dette innebærer at ordensreglementet og handlingsplan for mobbing også gjelder ved leirskoleopphold.

Kommunen plikter å sørge for ulykkesforsikring for elevene jf. opplæringsloven § 13-3b. Forsikringen skal bl.a. gi elevene dekning for skade som skjer under transport, skoleturer, idrettsdager, leirskole og lignende. Jf. opplæringsloven §§ 8-2 til 8-6.

Tilskudd til leirskoleopphold.

Kommunen og skolen kan søke om et statlig tilskudd dersom de har elevgrupper som reiser på leirskole. Tilskuddet dekker delvis kostnadene ved undervisning på leirskolen (leirskoleansatte). Skolen dekker restbeløpet for leirskoleundervisningen og ekstra lønnskostnader for lærere / assistenter som følger elevene. Dette betyr at alle kostnader rundt undervisning knyttet til et eventuelt leirskoleopphold, dekkes av stat/kommune. Overnatting, reise og mat for elevene finansieres gjennom frivillige gaver, dugnader og loddsalg.

Gratisprinsippet

Gratisprinsippet i grunnskolen er regulert i opplæringsloven § 2-15. Den sier at kommunen ikke kan kreve at elevene eller foreldrene dekker utgifter i forbindelse med grunnskoleopplæringen. Dette gjelder både undervisningsmateriell og faglige og sosiale aktiviteter som skolen arrangerer som en del av opplæringen. Skolen og kommunen kan heller ikke kreve egenbetaling for aktiviteter som er en del av opplæringen, men som foregår utenfor skoletiden. Når det gjelder utgifter til kost, er dette ikke noe som normalt dekkes ved opplæring gitt på skolen. Derfor kan elever pålegges å dekke utgifter til egen mat på skoleturer også. Utgiftene må imidlertid være på nivå med hva mat og drikke normalt ville koste for en elev.

Opplæringsloven hindrer likevel ikke at andre enn skoleeier finansierer skoleturer, så lenge retten til gratis opplæring ikke brytes. Elever og foreldre kan gå sammen om å finansiere turer ved f.eks. frivillige gaver, dugnader og loddsalg. Det skal være reell frivillighet. Den enkelte elev kan ikke avkreves for penger for å delta på aktiviteter i skolens regi. Det betyr at alle elever som skal være med på aktiviteten skal kunne delta, uavhengig av om de har bidratt til finansiering eller ikke. Dersom elevene eller foreldrene gir bidrag bør dette skje anonymt. Anonymt i denne sammenheng betyr at det ikke skal opplyses om hvem som har bidratt økonomisk.

Gratisprinsippet innebærer:

- Gaver **skal** sikres anonymitet.
- Samtlige elever i den aktuelle klassen skal inkluderes i tilbudet.
 - Dette gjelder også nye elever som kommer f.eks. rett før et leirskoleopphold.
- Gaver kan kun øremerkes klassen.
- Det oppfordres til felles dugnader, loddsalg m.v.

Håndtering av klassekasser

Det er ikke uvanlig at foreldregrupper oppretter klassekasser som skal brukes til hyggelige og sosiale aktiviteter for elevene. Når det gjelder klassekasser er det viktig å forholde seg til gratisprinsippet dersom det er gaver til aktiviteter som er i skolens regi f.eks. leirskole.

Skolen skal ikke administrere klassekasser. Det er imidlertid viktig at de som er ansvarlig for klassekassene følger retningslinjene for gratisprinsippet og ivaretar bl.a. kravet om anonymitet rundt gaver og sikrer at det ikke avkreves kronebeløp fra den enkelte.

For å sikre at dette ivaretas på best mulig måte, anbefales det at to personer påtar seg oppgaven for en lengre periode, gjerne fra 1.-7. trinn og for 8.-10. trinn. Dette gjør det enklere å ivareta anonymitet rundt gaver og bidrag. Begge bør ha tilgang til konto og sørge for oversikt over saldo og bruk av konto. En konto som opprettes som gavekasse må avsluttes når elevene går ut av 7. / 10. trinn.